

Közművelődés „On”-line

Jó gyakorlataink tárháza

A Nemzeti Művelődési Intézet küldetése, hogy a helyi közösségeket képessé tegye saját értékeik felismerésére és az ebből adódó lehetőségeik kiaknázására. Ezen célok megvalósítása érdekében kiemelt feladatának tekinti többek között a közösségi folyamatok támogatását, valamint a közművelődési szakemberek képzését és továbbképzését, hogy országszerte rendelkezésre álljanak a szükséges személyi feltételek, segítve ezzel is az önkormányzatok és a kulturális szervezetek feladatellátását.

A koronavírus-világjárvány ismeretlen és váratlan kihívások elé állította az egész világot, mely mellett, hogy fizikai fenyegetettséget gyakorolt, mentális próbatétel elé állított mindannyiunkat. A feszültségekkel teli időszak bizonytalanságot és félelmet keltett, mindent az üres hirdetőablák, a csendes termek, a közönség és közösség nélküli színterek és közművelődési intézmények tükrözték vissza.

A pandémiás időszak kivétel nélkül minden kulturális intézmény hétköznapi életét megnehezítette, melyre a szervezetek lehetőségeikhez mérten igyekeztek választ adni. Soha nem látott dilemmával szembesültek a szakterület intézményvezetői és a közművelő-

dési szakemberek: hogyan tartható fent egy ilyen helyzetben a közösségek aktivitása, milyen támogatást tudnak a szakemberek a négy fal közé szorult családoknak adni a településen? A közösségek megtartása, új közösségek generálása, a művelődési és társadalmi aktivitások éltetése nemcsak alapfeladata, küldetése a helyi közművelődés szervezeteinek. A koronavírus-világjárvány által teremtett helyzet új megoldások életre hívását, ötletes kezdeményezések szervezését és mindenekfelett a megváltozott helyzethez illeszkedő alkalmazkodást követelt.

A Nemzeti Művelődési Intézet – felismerve a helyzet hosszú távú társadalmi következményeit – szakmai megerősítést kívánt nyújtani a közművelődésben dolgozók számára, módszertani javaslatokkal segíteni munkájukat, a pandémia okozta nehézségeket minimalizálni, bizonyítani számukra: a bezárások alatt is meg lehet őrizni a közösségeket, lehetséges olyan programok megtartása, amelyek a szűk határok között is megrendezhetőek.

Mit is értünk jó gyakorlaton?

– Az eredmény, a sikeres teljesítmény, a hasznos tapasztalat bemutatását,

– azokat a megoldásokat, amelyekből jó módszerek, eljárások, tevékenységek következnek,

– amelyek referenciaként jellemzik az intézményt, a közösségi színteret.

Közösségi programok, szakmai tanácskozások és konferenciák hiányában szükséges volt más eszközökkel és módszerekkel megteremteni a készség- és képességfejlesztési lehetőségeket, a tudás- és tapasztalatcsere átadását, az információk áramlását, valamint a bátorító, ösztönző segítségnyújtást, egymás támogatását és megerősítését.

A Nemzeti Művelődési Intézet 2020 márciusában a szakmai kapcsolattartás megkönnyítése, valamint az egyedi, ötletes kezdeményezések bemutatása, megvitatása céljából hozta létre a Közművelődés „ON” -line – közművelődési jó gyakorlatok szakmai fórumát a joggyakorlaton.hu online felületen.

A tudásmegosztás jegyében működő weboldalon heti rendszerességgel zajlanak online munkaértekezletek, melyek során közművelődésben dolgozó kollégák osztanak meg egymással településükön megvalósult jó gyakorlatokat, kezdeményezéseket. Olyan interaktív, térítésmentesen igénybe

vehető felület jött létre, amelyen a Kárpát-medence bármely pontjáról megmutathatják a közösségek, szakemberek, kulturális intézmények innovatív ötleteiket, kreatív kezdeményezéseiket, rendezvényeiket és egyedi programjaikat, amelyeket mások is beépíthetnek munkatervükbe, rendezvénynap-tárukba, az eredeti ötlet adaptálásával vagy saját elképzeléseikhez igazításával. *A hiánypótló felület létjogosultságát remekül szemlélte, hogy az első két adásig közel háromszáz intézmény regisztrált, és alkalmanként több mint kettőezer fő tekintette meg a videóösszeállításokat, az oldal napjainkban már több mint 2200 regisztrált felhasználóval rendelkezik.*

A jogyakorlaton.hu felületen minden héten szerdán 10:00 órakor veszi kezdetét a települési, közösségi példákat széles nyilvánosság elé táró munkaértekezlet. A weboldal tartalma folyamatosan frissül, bővül és fejlődik. Havonta egyszer, minden hónap harmadik szerdáján Závogyán Magdolna ügyvezető asszonnyal élő közvetítés formájában tájékoztatjuk a nézőket a közművelődés aktuális helyzetéről, felhívjuk a figyelmet az időszerű pályázati lehetőségekre, valamint élőben válaszolunk a felmerült kérdésekre.

A felület archívummal is rendelkezik, így minden videó visszaneézhető, a tartalmak keresését pedig szakmai kulcsszavak könnyítik meg, illetve jeles és ünnepnapjainkhoz kapcsolódó szokásaink, hagyományaik megismerését külön erre a célra kialakított videós tartalmak ismertetik. A „Kérdezz-Felelel” funkció lehetővé teszi, hogy a nézők személyesen a videót beküldőnek tegyék fel az adott témához kapcsolódó kérdéseiket.

Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a közzétett jó gyakorlatoknak köszönhetően javul és fejlődik a szolgáltatások minősége, hozzáférhetőkké vál-

nak, megismerhetőek, összevethetőek, elemezhetőek, és természetesen átvehetőek a jó gyakorlatok, a bemutatott, ismertett módszerek.

A minőségfejlesztés egyik legfontosabb szempontja – különösen a minősítő pályázatoknál merül fel megválaszolandó kérdésként –: hogyan adja tovább a közművelődési feladatellátó bevált módszereit, jó gyakorlatait, vajon hogyan hasonlítja össze tevékenységét más, hasonló adottságú településekkel, intézményekkel, az összehasonlításból milyen következtetéseket von le, azokat hogyan értékeli?

A közművelődésben dolgozók számára mindig megoldandó feladatként merült fel, hogy hol közölhetnék, mutathatnák be a jó gyakorlatukat. Hol népszerűsíthetnék azokat a széles körű tapasztalatokon nyugvó, sokszor több kísérleti időszakon átesett és sikeresnek bizonyult kezdeményezéseiket, rendezvényeiket, amelyekre maguk is büszkén tekintenek?

A közművelődési tevékenységet végző intézmények minőségorientált működésének ösztönzése és a közművelődési minőségfejlesztés területén elért eredményeik elismerése céljából Minősített Közművelődési Intézmény Cím és

Közművelődési Minőség Díj adható. A jelentkezőknek a pályázat benyújtása során a tevékenységhez kapcsolódó jó gyakorlatokat, kezdeményezéseket kell ismertetniük. A jogyakorlaton.hu felület többek között ebben is segítséget nyújt a feladatellátóknak, hiszen nemcsak bemutathatják ezeket a kezdeményezéseket, de a felület nyújtotta interakciónak köszönhetően szakmai visszajelzést is kaphatnak innovatív projektjeikről.

A honlap a tudásmegosztáson kívül szakmai segítséget és mentális támaszt nyújtott a közművelődésben dolgozóknak egy zaklatott, változékony és nehéz időszakban, ugyanakkor a nagy népszerűségnek örvendő felület, a jogyakorlaton.hu a pandémiás időszak enyhülését követően is tovább segíti a szakemberek munkáját. Már nemcsak online, de offline, azaz személyes jelenlétet és aktív részvételt igénylő kezdeményezések, példák is bemutatásra kerülnek. A felület a folyamatos és rendszerű működésével új, innovatív kezdeményezések létrehozásához járul hozzá, lehetővé teszi egymás jó gyakorlatainak adaptálását, szakmai kapcsolatok, együttműködések kialakítását, melyekből inspiráció meríthető az ötletek

bevonására felhívás jelent meg komatálközösségek toborzására, és néhány hét múlva már megjelentek az első tudósítások a program nyomán megvalósult komatálátadásokról.

A helyi színjátszó hagyományokat felélesztő, különböző életkori csoportokat megszólító Pajtaszínház Program, és a gyermekbábos csoportok mint alkotóközösségek megtartását ösztönző Bűvös Bábos Program új, amatőrművészeti csoportokat generál országos szinten, ezen közösségek számára rangos, szakmai bemutatkozó alkalmakat biztosít, valamint támogatja fennmaradásukat. A programok találkozási alkalmakat biztosítanak a bábművészeti és a színjátszó szakemberek számára, melyeken megoszthatják egymással tapasztalataikat és ötleteiket, illetve szélesíthetik kapcsolathálójuk, együttműködések hozhatnak létre.

A SzarVasNyMoN szabadegyetem egy ismeretátadó, látókörbővítő és szemléletformáló előadásorozat, mely a magyarság mitikus, mondavilágban gyökerező történelmét hozza közelebb az érdeklődőkhöz. A sorozat egésze átfogó tudásanyagot ad át – történelmünk ívét követve – a teremtő kezdetektől, jelenünkön keresztül az eddigiekből körvonalazódó jövőképig.

A települések közösségei számára nyújt egynapos felhőtlen kikapcsolódási lehetőséget a Községépítő Kultúránk rendezvény-sorozat. A személyes részvételre épülő komplex közösségi program varázsát szervezett utazás, a kulturális helyszínek megismerése, egy-egy előadó-művészeti produkció megtekintése, valamint a jó hangulatú közös ebéd teremti meg.

A Kapunyitogató Program célja, hogy azokon a településeken, ahol a művelődési ház bezárt, és csak úgynevezett „kulcsos” házként működik, néhány napra kinyíljon az intézmény és a falunapokhoz kötődően szervezett kulturális prog-

megvalósításához, egy-egy program felépítéséhez.

Segítségével a közművelődésben dolgozó szakemberek saját tudásukra építve újból rácsodálkozhattak a kreatív ötletek sokszínűségére, és megerősítést, bátorítást, szakmai tanácsokat kaphatnak egymástól munkájuk további fejlesztésének érdekében.

A Nemzeti Művelődési Intézetnek köszönhetően számos szakmai innováció és fejlesztő folyamat indult el és valósult meg az elmúlt évek során. Ilyen volt az amatőr művészeti mozgalom, az intézmények minőségfejlesztési programja, a közösségépítés vagy éppen a kultúrakutatás. A szervezet mintaprojektek megvalósításával, szakmai, módszertani tanácsadással járult hozzá a közösségi művelődésben részt vevők tudásának bővítéséhez, a települések kulturális, társadalmi és gazdasági lehetőségeinek kialakításához. *A legtöbb projekt mintaprogramként indul el, majd az eredmények és tapasztalatok birtokában országosan felhasználhatóvá válnak minden település számára, mondhatni jó gyakorlatként élnek tovább.*

A szakmai tevékenység egyik pillére az értékfeltárás és értékmegőrzés, az erre irányuló mintaprogramok és képzések indítása,

a megyei és települési értéktárak módszertani támogatása. A közművelődési feladatellátás országos módszertani intézménye alapvető szerepet tölt be a települési és megyei értéktár bizottságok munkájában, valamint a hungarikum törvény végrehajtásában. A Magyar Nemzeti Értékek és Hungarikumok Szövetségével és a Népfőiskola Alapítvánnyal együttműködve rendezi meg a Magyar Értékek Napját.

A gasztronómia, a hagyományos ízvilág innovatív népszerűsítése, a lokális értékek és közösségek újszerű bemutatása hívta életre a Gasztrobusz programját. A települési eseményeken a tájegységi jellegzetes ételeket kínálja, minden esetben helyi alapanyagokat használva, így frissen készülhetnek el az ínycsegek. A busz csatlakozott a Kossuth Rádió Országjáró magazinműsorához, mely szombatonként az ország egy-egy településéről jelentkezik be.

A Komatál Program fókuszában a közösségépítés és a hagyományteremtés áll, célja feleleveníteni a családi, szomszédsági, baráti kötelekeket megerősítő szokást, a komatál átadásának hagyományát. Az országos kampány keretében a program iránt érdeklődők

ramok mellett a lakosság más közösségi, kulturális eseményeken is részt vehessen.

Az „Újra öltünk, örököltünk” mintaprogram célja a térség hímszövevényének visszatartása a fiatalabb generáció számára, mely egy helyi hímszövevény megszervezésében csúcsosodik ki. A kezdeményezés keretében hímszövevények jöttek létre, elsősorban kistérségekben. „ASzövevény – Tudásunkkal kézen fogva a közösségekért” program pedig kis létszámú hímszövevény csoportok létrejöttét támogatja és generálja azáltal, hogy minden hímszövevény feladatellátónak alapanyagot és eszközöket biztosít a hímszövevény lebonyolításához.

A jogszabályon felületre bocsátott videóanyagok, valamint egymás szakmai munkájának megismerése és követése egy olyan „kút”, melyből sosem merhetjük ki az összes „vizet”.

A szakmai innovációk, az inspiráció és a tudás, míg együtt, egymásra támaszkodva dolgozunk, soha el nem fogyhat, ki nem merülhet. A hímszövevény és a kultúra területén dolgozó hímszövevények jólétéért és településünk életminőségéért felelősséggel tartozunk, éppen ezért kiemelkedően fontos, hogy a szakmában dolgozók együttműködjenek, segítsék egymást és részesévé váljanak a hímszövevény Kárpát-medencei hálózatának.

Számos olyan jó gyakorlat került bemutatásra, amelyek egészen lenyűgözték a szakmát egyediségükkel és leleményességükkel, voltak olyanok, amelyeken együtt neveltünk, és olyanok is, melyek könnyeket csaltak szemünkbe.

A kipróbált és bevált jó megoldásokban rejlő tudás átadása, elsajátítása, átvétele és megfelelő adaptálása jelentős mértékben segítheti és gazdagíthatja a hímszövevény szakma egészét, ezért is szükséges a program folytatása. Köszönet illeti mindazokat, akik a

Nemzeti Művelődési Intézet hívó szavára a felületen megosztották a lokális hímszövevény módszereiket, jó gyakorlatukat a szakmai hálózattal. A kezdeményezések megismerése nem csak élményt nyújtott a résztvevők számára, általuk erőt, szakmai hitet, új ismereteket, motivációt és bizakodást nyerhetett a hímszövevény szakma. A közös tudástár létrehozása során fejlődtek az informatikai készségek, a szakemberek gyakorlatot szereztek az új eszközök használatában, nemcsak az intézményekben, hanem a közösségi szinten dolgozó munkatársak

esetében is. Az online tér bevonása a módszertani szolgáltatási rendszerbe azt jelenti, hogy az egész ország szakmailag felfűzhetővé vált, gyors reagálással képes a változó helyzetekre válaszokat adni, megoldásokat és szövetségeket találni.

Egy egész szakma jelentheti ki, megosztottuk a tapasztalatainkat másokkal, ugyanakkor mi is tanultunk, segítettünk és segítségére voltunk másoknak.

Igazán kivételes és szép a mi szakmánk, ahogy Lukács evangéliumában is olvashatjuk: „*Adjatok, és adatik nektek*”.

FARKAS REBEKA hímszövevény szervezés szakon végzett a Károli Gáspár Református Egyetemen 2022-ben. 2020 júniusa óta dolgozik a Nemzeti Művelődési Intézet Szakmai Igazgatóságán hímszövevény szervező asszisztensként, majd módszertani referensként. Részt vesz a Bűvös Bábos és Pajtaszínház mintaprogramok koordinálásában, szakmai projektek lebonyolításában.

SZEDLACSEK EMÍLIA az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán 1984-ben hímszövevény, 2004-ben pedig kulturális menedzser hímszövevényzettséget szerzett. Két évtizeden át Érden, a Szepes Gyula Művelődési Központ igazgatója volt, majd 2015-től az Emberi Erőforrások Minisztériuma Községi Művelődési és Művészeti Főosztály főosztályvezetője. 2018. augusztus 1-től a Nemzeti Művelődési Intézet Szakmai Szolgáltatások Igazgatóságának, majd 2019. február 15-től a Szakmai Igazgatóság vezetője. Szakmai munkája elismeréseként 2005-ben Wlassics Gyula-díjban, 2019 augusztusában Bessenyei György-díjban részesült.